

STORTINGET

Innst. 63 L

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 6 L (2019–2020)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i introduksjonsloven (Nasjonalt tolkeregister)

Til Stortinget

Sammendrag

Innledning

Kunnskapsdepartementet foreslår i proposisjonen endringer i lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven). Departementet foreslår å gi hjemmel for behandling av personopplysninger i Nasjonalt tolkeregister.

Nasjonalt tolkeregister inneholder kontaktinformasjon og andre opplysninger om tolker, som tolkespråk og kvalifikasjonskategori. Det er frivillig for tolkene å bli oppført i registeret, og behandlingsgrunnlaget for behandling av personopplysninger i registeret per i dag er samtykke fra tolkene. Per 1. juni 2018 er det registrert 1 886 tolker i 67 språk, hvorav 58 prosent av tolkene står oppført i de 3 øverste kategoriene. Registeret forvaltes av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi).

De teknologiske løsningene er utdaterte og lite brukervennlige. Med støtte fra Difi har IMDi igangsatt prosjektet Nytt Nasjonalt tolkeregister. Nytt register skal etter planen lanseres våren 2020. Det nye registeret vil være mer brukervennlig og skal blant annet inneholde en angivelse av tolkenes kapasitet. Koblinger mellom tolkeregisteret og offentlige etaters og tolkeformidlers bestillingsregistre skal gjøre det enkelt å sjekke om tolken er oppført i registeret. Det forventes at nytt nasjo-

nalt tolkeregister vil gjøre det lettere å få tak i kvalifiserte tolker og dermed bidra til økt bruk av kvalifisert tolk. I prosjektet utredes også mulighetene for en digital løsning for et nasjonalt kompetansebevis for tolker som er oppført i registeret.

Kunnskapsdepartementet sendte forslag til endringer i introduksjonsloven på høring 1. mars 2019 med frist 12. april 2019. Det vises i proposisjonen til at forslaget samlet sett fikk støtte fra høringsinstansene.

I proposisjonens kapittel 4 gis en omtale av gjeldende rett, herunder om Grunnloven, internasjonale konvensjoner, personopplysningsloven og personvernforordningen, og om utvalgte personvernprinsipper.

I proposisjonens kapittel 7 gis merknader til de enkelte bestemmelsene.

Hjemmel for behandling av personopplysninger i Nasjonalt tolkeregister

Departementet opprettholder forslaget i høringsnotatet med noen justeringer. Departementet foreslår i proposisjonen å lovfeste en hjemmel for behandling av personopplysninger i Nasjonalt tolkeregister i introduksjonsloven, i påvente av behandlingen av forslag til tolkelov.

Behandling av personopplysninger i Nasjonalt tolkeregister er etter departementets vurdering nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse, jf. personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e. Tilgang på kvalifiserte tolker er sentralt for at personer som ikke behersker norsk kan få oppfylt sine rettigheter og forpliktelser. For å behandle personopplysninger etter artikkel 6 nr. 1 bokstav e kreves det et supplerende rettsgrunnlag i nasjonal rett, jf. artikkel 6 nr. 3. Departementet foreslår en lovhjemmel som supplerende rettsgrunnlag, se forslag til introduksjonsloven § 25 c første

ledd. Det er tatt inn i bestemmelsen at registeret skal bidra til økt bruk av kvalifisert tolk i offentlig sektor. IMDi skal forvalte registeret.

Departementet viser til at alle høringsinstansene som kommenterte spørsmålet var enige i at hjemmelen for behandling av personopplysninger i registeret bør være lov, ikke samtykke. Nasjonalt tolkeregister bidrar til at offentlige myndigheter raskt kan skaffe seg oversikt over kvalifiserte tolker og forenkler tilgangen på kvalifiserte tolker i offentlig sektor. Gjennom lovregulering kommer det tydelig fram for tolkene hvilke opplysninger som behandles og for tolkebestillere hvilke opplysninger registeret har. Det er også nødvendig med lovregulering for å kunne innhente opplysninger fra Folkeregisteret og utlendingsmyndighetenes registre.

Departementet foreslår at det kan behandles opplysninger om etnisk opprinnelse når det er nødvendig for formålet med registeret, se forslag til § 25 c annet ledd første og andre punktum.

Departementet foreslår å tydeliggjøre i lovbestemmelsen at opplysninger fra registeret kan gjøres tilgjengelig for offentligheten, se forslag til § 25 c annet ledd siste punktum. Flere høringsinstanser kommenterte at det var uklart hvordan opplysningene skulle gjøres tilgjengelig for tolkebestillere. Dagens tolkeregister er tilgjengelig på Internett gjennom tolkeportalen. Det nye registeret skal også være et innsynsregister over kvalifiserte tolker. Registeret vil bli en integrert del av IMDi nettsider. I prinsippet vil alle kunne se de fleste opplysningene som inngår i registeret.

Noen opplysninger, for eksempel personnummer og oppholdsstatus, vil inngå i registeret uten å bli offentliggjort. I den grad slike opplysninger er nødvendige, bør opplysningene innhentes direkte fra tolken eller gjennom andre mekanismer hos tolkebestilleren.

I høringen ble det etterspurt en mulighet for tegn- og språktolker til å bli oppført i registeret. Departementet bemerker til dette at det er dagens nasjonale tolkeregister som skal fornyes. Dette registeret omfatter kun talespråktolker.

Departementet foreslår at avgjørelser om oppføring i registeret regnes som enkeltvedtak. Oppføring i registeret kan ha betydning for tolkenes tilgang til tolkeoppdrag, og vedtaket om oppføring eller utestengelse kan dermed påvirke inntektsgrunnlaget for den enkelte tolk. Det er presisert at departementet er klageinstans.

Noen høringsinstanser har påpekt at behandlingsgrunnlaget for tolkenes behandling av personopplysninger er uklart. Departementet bemerker at tolkebestillere må forsikre seg om at de har tilstrekkelig behandlingsgrunnlag for seg selv og tolken for sin egen virksomhet.

Flere høringsinstanser savner en omtale av personvernforordningens rettighetsbestemmelser og en vurdering av eventuelle behov for spesifikke unntak etter

personvernforordningen artikkel 23. Etter departementets vurdering, jf. omtale i proposisjonens pkt. 4.4, er det ikke behov for spesifikke unntak etter personvernforordningen artikkel 23.

IMDi har fremhevet at det i fremtiden kan være ønskelig å innhente opplysninger og utveksle relevante data med andre offentlige virksomheter, relatert til elektronisk datautveksling. Det vises til behov for et lovgrunnlag for automatisering for å kunne etablere gode og brukerorienterte tjenestekjeder. Departementet vil vurdere dette innspillet i det videre arbeidet med tolkeloven.

Departementet opprettholder forslaget om en forskriftshjemmel, se forslag til § 25 c fjerde ledd. Det kan blant annet gis forskrift om formelle krav for oppføring i Nasjonalt tolkeregister, og hvilke språklige og tolkefaglige ferdigheter som kreves for å være oppført i registeret. Departementet kan videre gi forskrift om tolkers opplysningsplikt og om hvilke opplysninger som kan inngå i Nasjonalt tolkeregister. Det fremgår også at departementet kan gi forskrift om advarsel og utestengelse fra Nasjonalt tolkeregister.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Det vises i proposisjonen til at forslaget om å gi lov- hjemmel for behandling av personopplysninger i Nasjonalt tolkeregister ikke har vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Masud Gharahkhani, Stein Erik Lauvås, Eirik Sivertsen og Siri Gåsemyr Staalesen, fra Høyre, Norunn Tveiten Benestad, Mari Holm Lønseth, Olemic Thommessen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Jon Engen-Helgheim og Kari Kjønnaas Kjos, fra Senterpartiet, Kari Anne Bøkestad Andreassen og Heidi Greni, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Karin Andersen, og fra Kristelig Folkeparti, Torhild Bransdal, har merket seg regjeringens vurdering av behovet for et nasjonalt tolkeregister og avveiningene mot hensynet til personvern. Komiteen slutter seg til regjeringens konklusjon om at registrering er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse.

Komiteen har merket seg at det gjennom høringen er fremkommet ønske om en mulighet for tegn- og språktolker til å bli oppført i registeret, og at departementet bemerker til dette at det er dagens nasjonale tolkeregister som skal fornyes. Dette registeret omfatter kun talespråktolker.

Komiteen ber regjeringen vurdere hvordan også andre tolker kan registreres på en hensiktsmessig måte.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at talespråktolking og tegnspråktolking er to ulike felt som hører inn under ulike sektorer. De som har behov for tegnspråktolk har en rett på dette, og det finnes en egen forskrift om tolkehjelp for hørselshemmede, hjemlet i folketryktdloven.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag om hvordan andre tolker, som tegnspråktolker, kan registreres på en hensiktsmessig måte.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag om hvordan andre tolker, som tegnspråktolker, kan registreres på en hensiktsmessig måte.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i introduksjonsloven (Nasjonalt tolkeregister)

I

I lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven) skal ny § 25 c lyde:

§ 25 c Nasjonalt tolkeregister

For å øke bruken av kvalifisert tolk i offentlig sektor skal det være et nasjonalt register over kvalifiserte tolker (Nasjonalt tolkeregister). Registeret skal forvaltes av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet.

Direktoratet kan innhente personopplysninger om tolker fra Folkeregisteret og utlendingsmyndighetenes registre uten hinder av lovbestemt taushetsplikt når det er nødvendig for å oppnå formålet med registeret. Direktoratet kan behandle opplysninger om etnisk opprinnelse når det er nødvendig for å oppnå formålet med registeret. Personopplysninger fra Nasjonalt tolkeregister som ikke er underlagt taushetsplikt, kan gjøres tilgjengelig for offentligheten.

Avgjørelser om oppføring i og utestengelse fra registeret regnes som enkeltvedtak og kan påklages til departementet.

Departementet kan gi forskrift om formelle krav for oppføring i Nasjonalt tolkeregister, hvilke språklige og tolkefaglige ferdigheter som kreves, tolkers opplysningsplikt, krav til forvaltningen av registeret og hvilke opplysninger som kan registreres. Departementet kan også gi forskrift om advarsel og utestengelse fra Nasjonalt tolkeregister.

II

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 21. november 2019

Karin Andersen

leder

Eirik Sivertsen

ordfører

